

Ġabra tal-ġurisprudenza

KONKLUŻJONIJIET TAL-AVUKAT ĠENERALI
KOKOTT
ippreżentati fis-7 ta' April 2016¹

Kawża C-70/15

Emmanuel Lebek
vs
Janusz Domino

[talba għal deċiżjoni preliminari mressqa mis-Sąd Najwyższy (qorti suprema, il-Polonja)]

“Talba għal deċiżjoni preliminari — Kooperazzjoni ġudizzjarja f'materji ċivili — Regolament (KE) Nru 44/2001 — Artikolu 34(2) — Kuncett tal-possibbiltà li titressaq kawża kontra sentenza — Regolament (KE) Nru 1393/2007 — Artikolu 19 — Eżenzjoni mid-dekadenza”

I – Introduzzjoni

1. Għat-tieni darba diġà din is-sena, il-Qorti tal-Ġustizzja qed tingħata l-opportunità li teżamina, skont ir-Regolament (KE) Nru 44/2001², l-oġġezzjonijiet li jista' jqajjem il-konvenut għal talba għal dikjarazzjoni ta' saħħa eżekuttiva ta' deċiżjoni ġudizzjarja. Filwaqt li l-oġġezzjoni b'rabta mal-ordni pubbliku previst fl-Artikolu 34(1) tal-imsemmi regolament tinsab fiċ-ċentru tal-kawża Meroni³, fil-kawża preżenti huwa kkonċernat l-Artikolu 34(2) li huwa saħansitra iktar sinjifikattiv għall-prassi legali. Din id-dispożizzjoni tiddetermina taħt liema kundizzjonijiet in-nuqqasijiet fir-rigward tan-notifika tal-att promotur jistgħu jopponu r-rikonoxximent u d-dikjarazzjoni ta' saħħa eżekuttiva sussegwenti ta' sentenza fi Stat Membru ieħor.

2. Il-kuncett bażiku tal-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 joriġina mill-Konvenzjoni dwar il-ġurisdizzjoni u l-eżekuzzjoni ta' sentenzi f'materji ċivili u kummerċjali (iktar 'il quddiem il-“Konvenzjoni ta' Brussell”)⁴, iżda l-kontenut tad-dispożizzjoni nbidel kunsiderevolment mill-Konvenzjoni ta' Brussell 'il hawn. Skont il-Konvenzjoni ta' Brussell, l-irregolaritajiet fin-notifika tal-att promotur b'mod partikolari jopponu b'mod sistematiku r-rikonoxximent tad-deċiżjoni ġudizzjarja mogħtija sussegwentement. B'kuntrast ma' din, ir-Regolament (KE) Nru 44/2001 huwa manifestament iktar favur ir-rikorrent. Dan peress li anki meta għall-konvenut pereżempju ma kinitx possibbli difiża effettiva fl-Istat ta' oriġini *qabel l-adozzjoni* tad-deċiżjoni fin-nuqqas, pereżempju, ta' konvokazzjoni fil-ħin, huwa jippermetti li r-raġuni għal nuqqas ta' rikonoxximent taqa' meta l-konvenut ikun seta' jressaq kawża kontra d-deċiżjoni inkwistjoni fl-Istat ta' oriġini *wara l-adozzjoni tagħha*, iżda ma jkunx għamel dan.

1 — Lingwa oriġinali: il-Ġermaniż.

2 — Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 44/2001, tat-22 ta' Diċembru 2000, dwar ġurisdizzjoni u rikonoxximent u eżekuzzjoni ta' sentenzi f'materji ċivili u kummerċjali [ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 19, Vol. 4, p. 42, fil-verżjoni tiegħu applikabbli hawnhekk, kif emendata l-aħhar bir-Regolament (KE) Nru 1103/2008 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tat-22 ta' Ottubru 2008 (ĠU L 304, p. 80)].

3 — Ara, f'dan ir-rigward, il-konklużjonijiet tiegħi fil-kawża Meroni (C-559/14, EU:C:2016:120).

4 — Artikolu 27(2) tal-Konvenzjoni, tas-27 ta' Settembru 1968, dwar il-kompetenza ġudizzjarja u l-eżekuzzjoni tad-deċiżjonijiet f'materji ċivili u kummerċjali (ĠU 1972, L 299, p. 32).

3. Il-kawża preżenti żżid aspekk ieħor mal-ġurisprudenza dwar ir-rikonossiment fil-każ ta' sentenzi mogħtija f'kontumacja, sa fejn fil-każ li l-Qorti tal-Ġustizzja għandha tevalwa hawnhekk, diġà ma għadux possibbli li titressaq kawża fl-Istat ta' oriġini minhabba l-iskadenza tat-terminu, iżda kellha tittiehed inkunsiderazzjoni proċedura għall-eżenzjoni mid-dekadenza.

4. Il-kwistjonijiet ċentrali ta' din il-kawża huma jekk l-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 jeżiġix li l-konvenut ikollu jikseb ir-rimedju nazzjonali fl-Istat ta' oriġini biss permezz ta' proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza, sabiex jevita dikjarazzjoni ta' saħħa eżekuttiva sussegwenti, u liema termini possibbilment japplikaw għal dan.

II – Il-kuntest ġuridiku

5. Il-kuntest ġuridiku tal-Unjoni f'din il-kawża huwa ddeterminat mir-Regolament Nru 44/2001 u mir-Regolament (KE) Nru 1393/2007⁵.

A – Ir-Regolament Nru 44/2001

6. Skont l-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001, sentenza ma għandhiex tiġi rikonossuta meta “il-konvenut ma kienx ġie servut [innotifikat] bid-dokument li jkun fetaħ il-proċedimenti [att promotur] jew b'dokument ekwivalenti fi żmien suffiċjenti u b'tali manjiera li dan ikun jista' jhejji għad-difiża tiegħu, sa kemm id-difensur ma jkunx naqas milli jibda l-proċedimenti biex jiddisputa s-sentenza meta kien possibbli għalih jagħmel hekk”.

7. Skont l-ewwel sentenza tal-Artikolu 45(1) tar-Regolament Nru 44/2001, “il-qorti fejn l-appell għandu jiġi ppreżentat permezz ta' l-Artikolu 43 [...] għandu jiċhad jew jirrevoka dikjarazzjoni ta' eżekuzzjoni biss fuq il-bażi speċifikati f' l-Artikoli 34 u 35”.

B – Ir-Regolament Nru 1393/2007

8. L-Artikolu 1 tar-Regolament Nru 1393/2007 (iktar 'il quddiem ir-“Regolament dwar in-notifika”) jirregola l-kamp ta' applikazzjoni tiegħu kif ġej:

“Dan ir-Regolament għandu japplika fi kwistjonijiet ċivili u kummerċjali fejn dokument ġudizzjarju jew extra-ġudizzjarju jrid ikun trasmess minn Stat Membru għal ieħor għal servizz [notifika] hemmhekk. [...].(2) Dan ir-Regolament m'għandux japplika meta l-indirizz tal-persuna li lilha jrid ikun innotifikat jew ikkomunikat l-att ma jkunx magħruf.

[...]”

5 — Regolament (KE) Nru 1393/2007 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tat-13 ta' Novembru 2007, dwar is-servizz fl-Istati Membri ta' dokumenti ġudizzjarji u extra-ġudizzjarji fi kwistjonijiet ċivili jew kummerċjali (servizz ta' dokumenti) u li jhassar ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1348/2000 (GU L 324, p. 79).

9. L-Artikolu 19(4) tar-Regolament dwar in-notifika jistabbilixxi:

“Meta citazzjoni [att promotur] jew dokument ekwivalenti kellhom ikunu trasmessi lil Stat Membru iehor bil-għan ta’ notifika skond id-dispożizzjonijiet ta’ dan ir-Regolament, u sentenza tkun inqatgħet kontra konvenut li ma jkunx deher għall-proċedimenti, l-imhallel għandu jkollu s-setgħa li jehles lill-konvenut mill-effetti ta’ l-għeluq taż-żmien [eżenzjoni mid-dekadenza] għall-appell mis-sentenza jekk il-kondizzjonijiet li ġejjin ikunu sodisfatti:

- a) il-konvenut, mingħajr ma jkollu htija, ma jkunx jaf bid-dokument fi żmien biżżejjed biex jiddefendi ruħu, jew ma jkunx jaf bis-sentenza fi żmien biżżejjed biex jappella, u;
- b) il-konvenut juri li għandu eċċezzjonijiet *prima facie* xi jressaq kontra l-meritu ta’ l-azzjoni.

It-talba għall-helsien mill-effetti ta’ l-għeluq taż-żmien għall-appell tista’ titressaq fi żmien raġonevoli wara li l-konvenut ikun sar jaf bis-sentenza.

Kull Stat Membru jista’ jikkomunika [permezz tal-Kummissjoni Ewropea skont l-Artikolu 23(1) tar-Regolament tan-notifika] li din it-talba ma tistax tkun ikkunsidrata jekk titressaq wara li jagħlaq żmien li għandu jiġi stipulat minnu f’dik il-komunikazzjoni, imma li fl-ebda każ m’għandu jkun anqas minn sena wara d-data tas-sentenza.”

III – Il-kawża prinċipali u d-domandi preliminari

10. Fit-8 ta’ April 2010, it-Tribunal de Grande Instance de Paris (qorti reġjonali ta’ Pariġi, Franza) ikkundanna lil D., li kien ilu residenti fir-Repubblika tal-Polonja mill-1996, għal hłasijiet ta’ manteniment ta’ kull xahar lir-rikorrent L.. Il-konvenut D., ma deherx fil-proċedura quddiem il-Qorti Franciża. Huwa ma rċevix l-att promotur minhabba li r-rikorrent kien ta indirizz inkorrett f’Pariġi bħala indirizz tan-notifika tal-konvenut, fejn D. ma seta’ jirċievi ebda notifika.

11. Kien biss f’Lulju tal-2011 li D. sar jaf bl-eżistenza tas-sentenza, hekk kif saret id-dikjarazzjoni ta’ saħħa eżekuttiva tagħha fir-Repubblika tal-Polonja u s-Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze (qorti provinċjali ta’ Jelenia Góra, il-Polonja) baġħtitlu kopja tat-talba għal dikjarazzjoni ta’ saħħa eżekuttiva flimkien ma’ kopja mehmuża tas-sentenza. Izda peress li skont il-konstatazzjonijiet ġudizzjarji magħmula l-Polonja⁶, it-terminu nazzjonali għall-preżentata ta’ appell kontra s-sentenza Franciża kien diġà għadda, l-ewwel talba għal dikjarazzjoni ta’ saħħa eżekuttiva fil-Polonja, anki fuq ilment tal-applikant, baqgħet ma rnexxietx, filwaqt li l-qorti Pollakka kompetenti bbażat iċ-ċaħda tat-talba fuq l-Artikolu 34(2) flimkien mal-Artikolu 45 tar-Regolament Nru 44/2001.

12. F’Mejju 2012, is-sentenza inkwistjoni ġiet innotifikata mill-ġdid lil D. f’konformità mal-ispeċifikazzjonijiet tar-Regolament dwar in-notifika, u f’dan ir-rigward ġie indikat li huwa seta’ jressaq talba intiża għall-esklużjoni mid-dekadenza fir-rigward tat-terminu għall-preżentata tal-appell li skada fi żmien xahrejn min-notifika tas-sentenza. Din il-komunikazzjoni tar-rimedji disponibbli dwar l-eżenzjoni mid-dekadenza sostanzjalment tikkonforma mal-Artikolu 540 tal-Code de procédure civile (kodiċi tal-proċedura ċivili) Franciż. Madankollu, D. la fetaħ proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza fi Franza u lanqas ma ppreżenta appell kontra s-sentenza inkwistjoni.

13. F’dan il-kuntest, intalbet mill-ġdid id-dikjarazzjoni ta’ saħħa eżekuttiva tas-sentenza fir-Repubblika tal-Polonja. L-applikant, L., f’dan ir-rigward sostna li minhabba n-notifika mill-ġdid flimkien mal-komunikazzjoni dwar id-dritt għall-eżenzjoni mid-dekadenza, il-konvenut ingħata l-possibbiltà li jikkontesta s-sentenza, izda ma għamel ebda użu minnha. Izda s-Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (qorti

6 — Sfortunatament, mit-talba għal deċizzjoni preliminari ma jistgħux jiġu dedotti dettalji dwar ir-rimedji permissibbli u r-raġuni għat-tardività tagħhom irrispettivament min-nuqqas ta’ notifika precedenti tas-sentenza (ara p. 7, IV.1 tad-deċizzjoni tar-rinviju).

tal-appell ta' Wrocław) ma kinitx f'pożizzjoni li tilqa' dan l-argument u b'digriet tas-27 ta' Mejju 2013 reġgħet  ahdet it-talba għal dikjarazzjoni ta' saħħa eżekuttiva. Biex tiġġustifika dan, hija ddikjarat li s-sempliċi awtorizzazzjoni li tintalab eżenzjoni mid-dekadenza b'rabta mat-terminu għall-preżentata ta' appell ma għandhiex titqies bħala ugwali għall-possibbiltà li titressaq kawża kontra s-sentenza fis-sens tal-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001. Il-possibbiltà li tiġi appellata s-sentenza inkwistjoni fis-sens ta' din id-dispożizzjoni għall-kuntrarju tkun teżisti biss meta konvenut ikun gie nnotifikat bis-sentenza flimkien mal-ġustifikazzjoni u l-komunikazzjoni tar-rimedji disponibbli fi hdan it-terminu xieraq għall-preżentata ta' appell.

14. L-applikant ikkontesta dan id-digriet permezz ta' appell ta' kassazzjoni quddiem il-qorti tar-rinviju. Din tistaqsi b'mod partikolari jekk fil-każ preżenti tistax tiġi prezunta l-possibbiltà ta' eżenzjoni mid-dekadenza wara li r-Repubblika Franciża tkun harġet komunikazzjoni skont l-Artikolu 23(1) tar-Regolament dwar in-notifika, li skontha ma hijiex permessa eżenzjoni mid-dekadenza wara li tkun għaddiet sena mill-ġhoti tas-sentenza – li nġhatat f'April 2010.

15. F'dawn iċ-ċirkustanzi, il-qorti tar-rinviju ddeċidiet li tissospendi l-proċeduri u li tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja d-domandi preliminari li ġejjin:

1. L-Artikolu 34(2) tar-Regolament [...] Nru 44/2001 [...] għandu jiġi interpretat fis-sens li, sa fejn isemmi l-fatt li għandu jkun hemm il-possibbiltà li titressaq kawża, dan ikopri kemm is-sitwazzjoni li fiha din il-kawża tista' titressaq fit-terminu previst fid-dritt nazzjonali kif ukoll dik li fiha, għalkemm it-terminu jkun skada, ikun madankollu possibbli li titressaq talba intiza għall-eżenzjoni mid-dekadenza u sussegwentement – ladarba tintlaqa' – li titressaq il-kawża xierqa?
2. L-Artikolu 19(4) tar-Regolament [...] Nru 13913/2007 [...] għandu jiġi interpretat fis-sens li dan jeskludi l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet tad-dritt nazzjonali dwar il-possibbiltà ta' eżenzjoni mid-dekadenza, jew fis-sens li l-konvenut jista' jagħmel użu jew mit-talba msemmija f'din id-dispożizzjoni jew inkella mill-proċedura xierqa prevista mid-dritt nazzjonali?

IV – Evalwazzjoni tad-domandi preliminari

A – Fuq l-ewwel domanda preliminari

16. Bl-ewwel domanda preliminari tagħha, il-qorti tar-rinviju essenzjalment tixtieq tkun taf jekk l-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 għandux jiġi interpretat fis-sens li ma jipprekludix dikjarazzjoni ta' saħħa eżekuttiva wara li jkun għadda t-terminu nazzjonali għall-preżentata ta' appell fl-Istat ta' oriġini tas-sentenza, meta l-konvenut ikun seta' jingħata mill-ġdid il-possibbiltà li jressaq kawża permezz tal-proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza.

17. L-osservazzjonijiet bil-miktub tal-Istati Membri li pparteċipaw fil-proċedura preżenti, kif ukoll tal-Kummissjoni Ewropea, huma favur interpretazzjoni wiesgħa tal-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001, sa fejn dawn hađu pożizzjoni dwar l-ewwel domanda preliminari.

18. Konsegwentement, meta fl-Istat ta' oriġini ikkonċernat tkun prevedibbli eżenzjoni mid-dekadenza fir-rigward ta' kawża tardiva, il-konvenut essenzjalment ikollu l-obbligu li b'dan il-mod jikseb is-setgħa li jappella s-sentenza, u mbagħad, wara li tingħata l-eżenzjoni, li jressaq il-kawża fl-Istat ta' oriġini. Inkella l-konvenut ikollu jħabbat wiċċu mal-fatt li ma jkunx jista' jinvoka l-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 fi proċedura ta' dikjarazzjoni ta' saħħa eżekuttiva fi Stat Membru ieħor.

Barra minn hekk, anki fil-kummentarji u fil-ġurisprudenza tal-Istati Membri⁷ jidher li jappoġġaw dan l-approċċ wiesa' u favur ir-rikonossiment.

19. Din l-interpretazzjoni madankollu mhux neċessarjament għandha tiġi dedotta mill-kliem tad-dispożizzjoni, li b'mod partikolari hija dwar kawża biex il-konvenut “jiddisputa s-sentenza”. Tali kawża ma hijiex il-proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza fis-sens strett tal-kelma. Għall-kuntrarju, f'sitwazzjonijiet fejn għandha tittiehed inkunsiderazzjoni proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza, ma jkunx iktar immedjatament possibbli għall-konvenut li jressaq kawża kontra s-sentenza bħala tali.

20. Anki l-argumenti sistematiki mhux neċessarjament huma favur il-fatt li l-konvenut, f'ċirkustanzi bħal dawk inkwistjoni fil-kawża prinċipali, ikun obligat iwettaq proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza jew inkella jiġi pprojbit milli jinvoka r-raġuni għal nuqqas ta' rikonossiment skont l-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001.

21. B'mod partikolari, f'dan ir-rigward ma jistax jiġi invokat l-Artikolu 19(4) tar-Regolament dwar in-notifika, li jirregola l-eżenzjoni mid-dekadenza għall-każ ta' nuqqas ta' dehra tal-konvenut meta jsiru notifiki transkonfinali. Minn din id-dispożizzjoni ma jista' jiġi dedott xejn li huwa validu għar-rilevanza tal-proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza fil-kuntest tal-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001, li – b'differenza perezempju mill-Artikolu 26 tal-imsemmi regolament – ma jipprezenta ebda konnessjoni sistematika mar-Regolament dwar in-notifika.

22. Minn naħa, il-kamp ta' applikazzjoni tar-Regolament dwar in-notifika u dak tar-Regolament Nru 44/2011 inkwistjoni f'dan il-każ ma humiex identiċi għalkollox, minħabba li l-Artikolu 34 jikkonċerna wkoll raġunijiet għal nuqqas ta' rikonossiment fil-każ ta' sentenzi li fir-rigward tagħhom in-notifiki ma sarux skont ir-Regolament dwar in-notifika. Min-naħa l-oħra, meta jiġi interpretat b'mod prattiku, l-Artikolu 19(4) tar-Regolament dwar in-notifika ma huwiex applikabbli għall-każ preżenti. L-imsemmija dispożizzjoni b'mod partikolari tikkonċerna espressament każijiet fejn “ċitazzjoni [att promotur] [kellha tkun trażmessa] lil Stat Membru ieħor bil-għan ta' notifika skond id-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament u [8 fejn imbagħad] sentenza tkun inqatgħet kontra konvenut”. Dan ma għandux jiġi preżunt fil-każ preżenti, minħabba li l-att promotur kien intbagħat f'indirizz Pariġi u b'hekk ma kienet teżisti ebda raġuni għal notifika transkonfinali fil-bidu tal-proċedura fi Franza. Konsegwentement, hija nieqsa l-ewwel waħda miż-żewġ kundizzjonijiet kumulattivi li fuqhom hija stabbilita d-dispożizzjoni dwar l-eżenzjoni mid-dekadenza tal-Artikolu 19(4).

23. Izda anki li kieku l-Artikolu 19(4) tar-Regolament dwar in-notifika kien applikabbli, minn din id-dispożizzjoni ma jirriżulta ebda obligu għat-twettiq ta' proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza. L-Artikolu 19(4) b'mod partikolari huwa regola favur il-protezzjoni tad-destinatarju tan-notifika u li tħalli f'idejha sabiex ikun *jista'* jibda proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza taht ċerti kundizzjonijiet, *madankollu mingħajr ma tobbligah jagħmel dan*. Għaldaqstant, din ir-regola tiegħu inkunsiderazzjoni kwalunkwe interess tad-destinatarju tan-notifika, li jippermetti li l-proċedura ppreġudikata minn nuqqas ta' notifika tiġi stabbilita mill-ġdid fuq inizjattiva tiegħu stess, u li possibbilment jikseb ċaħda tar-rikors⁹. Izda, mill-Artikolu 19(4) tar-Regolament dwar in-notifika ma jistax jiġi konkluż b'mod sistematiku li l-konvenut għandu obligu fil-kuntest tal-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 li jibda tali proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza jew inkella li jkollu jaċċetta r-riskju ta' dikjarazzjoni ta' saħħa eżekuttiva tas-sentenza.

7 — Ara, perezempju, id-digriet tal-Bundesgerichtshof (qorti federali, il-Ġermanja), tal-21 ta' Jannar 2010, Az. IX ZB 193/07, EuZW 2010, 478, punt 14 u l-ġurisprudenza ċitata.

8 — Enfasi miżjuda minni.

9 — Tali interess jista' jkun jeżisti perezempju meta fi Stat terz jew fl-Istat ta' oriġini jkun hemm il-biża' minn konsegwenzi negattivi minn proċedura mwettqa b'mod żbaljat skont ir-Regolament dwar in-notifika tal-Unjoni, bħal perezempju miżuri ta' infurzar kontra l-konvenut, jew meta l-konvenut ikollu interess f'deċizzjoni finali espedjenti tat-tilwima, perezempju minħabba li huwa jqis il-prospetti ta' suċċess tiegħu bħala favorevoli u proċedura ġdida li tista' tkun ta' tħeddida tkun oneruża għalih.

24. Fir-rigward tal-kwistjoni dwar jekk il-“possibbiltà li titressaq kawża” fis-sens tal-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 tinkludix ukoll proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza, minflok għandhom jiġu meqjusa s-sens u l-għan tad-dispożizzjoni msemmija. F’dan ir-rigward, għandu jiġi nnotat li r-Regolament Nru 44/2001 għandu l-għan li jippermetti dikjarazzjoni ta’ saħħa eżekuttiva rapida u effiċjenti ta’ sentenzi, għalkemm id-drittijiet ta’ difiża tal-konvenut għandhom jinżammu¹⁰. Dan tal-aħħar, b’kuntrast mad-dispożizzjoni l-antika tal-Konvenzjoni ta’ Brussell, prinċipalment għandha titneħħielu l-possibbiltà li fi proċeduri dwar id-dikjarazzjoni ta’ saħħa eżekuttiva jinvoka n-nuqqas ta’ notifika tal-att promotur b’mod abbużiv, sakemm awtomatikament ikun jista’ jopponi d-deċiżjoni inkwistjoni fl-Istat ta’ oriġini f’terminu għall-preżentata ta’ appell li jkun għadu għaddej. Izda l-fatt li huwa għandu jkun obligat jibda proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza lil hinn mill-iskadenza tat-terminu għall-preżentata ta’ appell ma jstax jiġi dedott b’mod ċar, la mill-kliem tad-dispożizzjoni u lanqas mill-premessi tar-Regolament.

25. Għall-kuntrarju, il-kunsiderazzjonijiet mill-perspettiva tar-rekwiżit ta’ smiġħ xieraq¹¹ huma kontra l-interpretazzjoni estiża tal-kliem tal-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 u l-inkluzjoni tal-proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza taħt il-kunċett ta’ “kawża” fis-sens ta’ din id-dispożizzjoni. Kieku l-konvenut kien obligat jiftaħ proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza fl-Istat ta’ oriġini wara l-iskadenza tat-terminu għall-preżentata ta’ appell, u kieku inkella jkun mhedded bid-dikjarazzjoni ta’ saħħa eżekuttiva fi Stat Membru ieħor, dan ikun jippreġudika l-prinċipju ta’ opportunitajiet ugwali bejn ir-rikorrent u l-konvenut, li huwa element essenzjali tas-smiġħ xieraq¹² skont il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja.

26. Dan huwa ċar meta wiehed iġib quddiem moħħu li l-konvenut, jekk iressaq il-kawża tiegħu *qabel l-iskadenza tat-terminu għall-preżentata tal-appell* skont l-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001, u b’hekk jikseb smiġħ gust fl-Istat ta’ oriġini, essenzjalment ikun jinsab fl-istess sitwazzjoni li kien jinsab fih li kieku l-att promotur ikun ġie nnotifikat lil fil-hin u huwa jkun seta’ jidher fl-ewwel istanza: hekk huwa biss għat-twettiq ta’ proċedura *wahda* li possibbilment jirriżultawlu spejjeż ġudizzjarji u tal-konsulenza legali fl-Istat ta’ oriġini, u t-tilwima hija limitata għas-suġġett tal-kawża tas-sentenza li trid tiġi eżegwita.

27. Is-sitwazzjoni tkun differenti jekk il-konvenut sar jaf biss *wara l-iskadenza tat-terminu għall-preżentata ta’ appell* li ngħatat sentenza kontrih mingħajr ma kien konxju tagħha. Peress li ma jkunx iktar possibbli għalih li jappella awtomatikament, sabiex jikkontesta s-sentenza fl-Istat ta’ oriġini, l-ewwel irid jesplora l-possibbiltà ta’ eżenzjoni mid-dekadenza, u mbagħad jiftaħ proċedura korrispondenti. Huwa biss wara li jagħmel dan li – sakemm l-eżenzjoni mid-dekadenza tkun ta’ suċċess – ikun jista’ jippreżenta l-appell tiegħu kontra s-sentenza fit-tieni lok. Għall-kuntrarju għas-sitwazzjoni deskritta fil-punt 26, il-konvenut b’hekk ikollu jgarrab il-piż ta’ *zewġ* proċeduri (u l-ispejjeż relatati magħhom), li barra minn hekk is-suġġett tagħhom imur sinjifikattivament lil hinn mit-tilwima tas-sentenza, minhabba li addizzjonalment ikollha tiġi evalwata l-kwistjoni tal-istabbiliment mill-ġdid. Jekk dak li jkun iqis ukoll li minbarra l-kumplikazzjoni tal-proċedura u tal-ispejjeż jistgħu jirriżultaw ukoll problemi prattiċi oħra, bħal pereżempju t-tfittxija għal avukati xierqa u spejjeż għall-interpreti, ikun ċar li l-konvenut, meta għad-difiża tad-dikjarazzjoni ta’ saħħa eżekuttiva jkun suġġett għall-piż tal-proċedura ta’ reviżjoni, ikun jinsab f’sitwazzjoni li evidentement tkun aghar meta mqabbel mar-rikorrent. Dan japplika b’mod partikolari għal konvenuti mingħajr esperjenza legali u li għandhom inqas mezzi. Partikolarment fil-każ ta’ pretensjonijiet komparattivament iżgħar, ikun mistenni li tali konvenut, fid-dawl tal-kumplikazzjonijiet b’rabta

10 — Ara, f’dan ir-rigward, is-sentenza ASML (C-283/05, EU:C:2006:787, punti 20 u 24).

11 — Fuq ir-rilevanza tiegħu ara s-sentenzi Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, punt 73) u ASML (C-283/05, EU:C:2006:787, punt 27).

12 — Ara s-sentenza Ordre des barreaux francophones et germanophone *et* (C-305/05, EU:C:2007:383, punt 31) kif ukoll l-Artikolu 47(2) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea.

mal-ispejjeż u mal-proċedura li jkun mhedded bihom, ikun lest li jieħu r-riskju ta' eżekuzzjoni mingħajr ma jopponi għalih, sabiex b'dan il-mod fi kwalunkwe każ jiffranka spejjeż legali u proċedurali oħra, li l-profittabbiltà tagħhom fil-każ ta' kwistjonijiet transkonfinali ta' spiss huwa diffiċli li tiġi evalwata, speċjalment għal persuni normali.

28. Fid-dawl ta' dawn il-kunsiderazzjonijiet, għandu jiġi preżunt li l-ipoteżi ta' obbligu ta' eżenzjoni mid-dekadenza fil-kuntest tal-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 tkun tippregudika serjament l-opportunitajiet ugwali tal-partijiet, billi l-konvenut ikun mitlub jiftaħ proċedura addizzjonali sabiex iħares l-interessi tiegħu.

29. Minbarra dan, fid-dritt primarju kull faċilitazzjoni ta' dikjarazzjonijiet ta' saħħa eżekuttiva fil-każijiet fejn il-konvenut ma jkunx ingħata smiġh xieraq qabel tingħata s-sentenza, hija kontra l-prinċipju ta' smiġh xieraq. F'dan ir-rigward għandu jiġi nnotat b'mod ġenerali li bħalissa d-dispożizzjoni tal-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 qed tiġi eżaminata mill-Qorti EDB, li l-Awla Manja tagħha fil-kawża Avotiņš vs Il-Latvja hija mistennija tiddeċiedi dalwaqt dwar il-kompatibbiltà tagħha mal-Artikolu 6 KEDB. Din il-kawża wkoll tikkonċerna d-dikjarazzjoni ta' saħħa eżekuttiva imminente ta' sentenza li l-konvenut ma kienx sema' biha qabel ingħatat u li huwa ma ressaq ebda kawża kontrieha. Għalkemm id-deċiżjoni tal-Awla¹³ tal-2014 li rriżultat b'maġġoranza żgħira f'din il-kawża finalment qieset il-qafas regolamentari tal-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 u d-dikjarazzjoni ta' saħħa eżekuttiva bħala xorta waħda kompatibbli mal-Artikolu 6 KEDB, din madankollu enfasizzat li l-konvenut li ressaq l-ilmient fuq kollox kellu l-esperjenza kummerċjali. Ir-raġunament strettament relatat mal-fatti tal-Qorti EDB f'din il-kawża sabiex tiċhad ksur tal-Artikolu 6 KEDB jipprovdi raġuni serja għalxiex wieħed jaħseb li possibbilment id-deċiżjoni tagħha kienet tkun differenti li kieku l-konvenut ma kellux esperjenza fin-negozju.

30. Għalkemm anki s-sitwazzjoni pprezentata lill-Qorti EDB ma tikkorrispondix mal-każ preżenti fl-aspetti kollha, id-deċiżjoni tagħha fil-kawża Avotiņš vs Il-Latvja għandha mill-inqas titqies bħala indikazzjoni ta' twissija, li fl-interpretazzjoni tar-raġuni għal nuqqas ta' rikonossiment fl-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 dak li jkun jipproċedi bi prudenza u ma jinsix l-interessi legittimi tal-konvenut, flimkien mar-rekwiżit li jiġi żgurat il-moviment liberu tas-sentenzi. Dan ifisser li lil hinn mill-kontenut regolatorju obligatorju tad-dispożizzjoni, il-konvenut ma għandux jiġi pprojbit milli jinvoka raġunijiet għal nuqqas ta' rikonossiment.

31. Għaldaqstant, ma teżisti ebda raġuni biex il-konvenut li ma jiġix ikkonvokat fil-hin ikun mistenni jikseb l-aċċess għal rimedju legali biss wara li jgħaddi t-terminu għall-prezentata tal-appell permezz ta' proċedura għal eżenzjoni mid-dekadenza, u għall-bqija jiġu pprojbiti milli jinvokaw raġunijiet għal nuqqas ta' rikonossiment. Għall-kuntrarju, meta t-termini għall-prezentata tal-appell ikunu diġà għaddew fil-mument meta l-konvenut isir jaf dwar is-sentenza li tirrigwardah, fis-sens tad-dispożizzjoni msemmija għandu jiġi preżunt li l-konvenut ma kellu ebda possibbiltà li jappella s-sentenza.

32. Għaldaqstant, ir-risposta għall-ewwel domanda preliminari għandha tkun li l-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 għandu jiġi interpretat fis-sens li l-possibbiltà msemmija fih li titressaq kawża tikkonċerna biss il-każ fejn il-kawża inkwistjoni tkun tista' titressaq fi hdan it-terminu previst mid-dritt nazzjonali, iżda mhux il-każ fejn dan it-terminu jkun diġà skada, madankollu tkun tista' titressaq talba intiża għall-eżenzjoni mid-dekadenza u finalment, wara li tintlaqa' din it-talba, tkun tista' titressaq il-kawża proprja.

13 — Qorti EDB, sentenza Avotiņš vs Il-Latvja (ECLI:CE:ECHR:2014:0225JUD001750207, b'mod partikolari l-punt 51 *et seq.*); ara, f'dan ir-rigward, il-punt 39 tal-konkluzjonijiet tiegħi fil-kawża Meroni.

B – *Fuq it-tieni domanda preliminari*

33. Permezz tat-tieni domanda tagħha, il-qorti tar-rinviju essenzjalment tixtieq tkun taf jekk l-Artikolu 19(4) tar-Regolament dwar in-notifika għandux jiġi interpretat fis-sens li jeskludi l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet tad-dritt nazzjonali dwar l-eżenzjoni mid-dekadenza fir-rigward tat-terminu għall-preżentata tal-appell, jew fis-sens li l-konvenut għandu l-għażla jew li jippreżenta t-talba skont din id-dispożizzjoni jew li jagħmel użu mill-proċedura xierqa tad-dritt nazzjonali.

34. Mill-bidu nett għandu jiġi mfakkar li d-dispożizzjoni inkwistjoni tar-Regolament dwar in-notifika, kif imsemmi fil-punt 22 iktar 'il fuq, ma tidhirx li tapplika għall-każ preżenti, peress li hawnhekk ma saritx notifika transkonfinali tal-att promotur. Ir-risposta għad-domanda preliminari għalhekk tirriżulta biss fil-każ li l-Qorti tal-Ġustizzja tassumi li l-Artikolu 19(4) tar-Regolament dwar in-notifika japplika għall-każ preżenti.

35. Għal dan il-każ għandu jiġi kkonstatat li l-Artikolu 19 tar-Regolament dwar in-notifika japplika meta fil-każ ta' notifika f'pajjiż barrani, "skond id-dispożizzjoni ta' dan ir-Regolament", il-konvenut ma jkunx deher. Bħala l-ewwel pass, l-Artikolu 19(1) tar-Regolament dwar in-notifika fil-prinċipju jeżiġi s-sospensjoni tal-proċedura sakemm ikun jista' jiġi vverifikat jekk il-konvenut fil-fatt irċevix l-att promotur. L-Artikolu 19(2) tar-Regolament dwar in-notifika jippervedi derogi minn dan il-prinċipju li jippermettu t-tkomplija tal-proċedura. L-Artikolu 19(4) finalment jinkludi regola dwar l-eżenzjoni mid-dekadenza "fi żmien raġonevoli wara li l-konvenut ikun sar jaf bis-sentenza" u favur konvenut li innocentament ma kienx sar jaf dwar l-att promotur u b'hekk ma jkunx iddefenda lilu nnifsu, iżda xorta waħda ġie kkundannat. It-tielet subparagrafu tal-Artikolu 19(4) tar-Regolament dwar in-notifika jhalli l-għażla f'idejn l-Istati Membri li jippervedu terminu ta' dekadenza għat-talba intiża għall-eżenzjoni mid-dekadenza, li madankollu jista' jintemm l-iktar kmieni "minn sena wara d-data tas-sentenza".

36. Ir-Repubblika Franciża għamlet tali komunikazzjoni favur it-terminu ta' sena u b'hekk stabbilixxiet b'mod eżawrjenti t-terminu għat-talba għall-eżenzjoni mid-dekadenza *fil-każijiet koperti mill-Artikolu 19(4) tar-Regolament dwar in-notifika*. Din ir-regola ma tistax tkun teżisti flimkien ma' kwalunkwe dispożizzjoni derogatorja minnha taht id-dritt nazzjonali, bħal pereżempju l-Artikolu 540 tal-Code de procédure civile (kodiċi tal-proċedura ċivili), li fir-rigward tat-terminu tal-eżenzjoni mid-dekadenza huwa marbut mad-data tan-notifika tas-sentenza u mhux, bħar-Regolament dwar in-notifika, mad-"data tas-sentenza". Huwa minnu li għandu jkun hemm qbil mal-Kummissjoni li f'ċerti każijiet individwali, id-dispożizzjoni dwar l-eżenzjoni mid-dekadenza skont ir-Regolament dwar in-notifika tista' tirriżulta bħala iktar ta' żvantagġ għall-konvenut minn dik taht id-dritt nazzjonali. Din madankollu hija konsegwenza inevitabli tal-komunikazzjoni favur it-terminu ta' sena li għamlet ir-Repubblika Franciża, u li għalhekk għandu jiġi aċċettat bħala dak mixtieq minn dan l-Istat Membru.

37. Għaldaqstant, sa fejn l-Artikolu 19(4) jitqies bħala rilevanti, għandha tingħata risposta għat-tieni domanda preliminari fis-sens li l-Artikolu 19(4) tar-Regolament dwar in-notifika jeskludi l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet tad-dritt nazzjonali dwar l-eżenzjoni mid-dekadenza fir-rigward tat-terminu għall-preżentata ta' appell.

V – Konkluzjoni

38. Fid-dawl ta' dak kollu li ntqal iktar 'il fuq, nissuġġerixxi li l-Qorti tal-Ġustizzja tirrispondi għad-domandi preliminari kif ġej:

L-Artikolu 34(2) tar-Regolament Nru 44/2001 għandu jiġi interpretat fis-sens li l-possibbiltà li titressaq kawża msemmija fih tikkoncerna biss il-każ fejn il-kawża korrispondenti tkun tista' titressaq fi hdan it-terminu previst mid-dritt nazzjonali, iżda mhux il-każ fejn dan it-terminu jkun diġà skada, madankollu tkun tista' titressaq talba intiża għall-eżenzjoni mid-dekadenza u finalment, wara li tintlaqa' din it-talba, tkun tista' titressaq il-kawża proprja.

L-Artikolu 19(4) tar-Regolament Nru 1393/2007 għandu jiġi interpretat fis-sens li huwa jeskludi mill-kamp ta' applikazzjoni tal-imsemmi regolament l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet tad-dritt nazzjonali dwar l-eżenzjoni mid-dekadenza.